

## **NODAVLAT MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARINI TASHKIL ETISH**

*Donaboyeva Kamola*

*Amanqulova Zilola*

**Annotasiya:** Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tashkil etishning muhimligi va ularning yangi o'zgarishlarga mos ravishda tayyorlanishida qanday qadamlarni yuritishni o'rganish, tahlil qilish va taklif etish

**Kalit so'zlar:** , ta'lim , tarbiya ixtisoslashtirish, strategiya, qadriyatlar

**Abstract:** To study, analyze and suggest the importance of organizing non-governmental pre-school education organizations and how to prepare them for new changes

**Key words:** education, educational specialization, strategy, values

**Аннотация:** Изучить, проанализировать и предложить важность организации негосударственных организаций дошкольного образования и способы их подготовки к новым изменениям.

**Ключевые слова:** образование, образовательная специализация, стратегия, ценности.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning 2018 yil 30 sentabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3955-sonli hamda 2018-2019 yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirishning qo'shimcha chora-tadbirlari dasturi tasdiqlandi. Bugungi kunda respublikamizda maktabgacha ta'lim tizimini tubdan isloh qilish borasida amalga oshirilayotgan tizimli chora-tadbirlar natijasida maktabgacha ta'lim tashkilotlarining moddiy-texnik ba'zasi, huquqiy-me'yoriy, metodik ta'minoti bosqichma-bosqich mustahkamlanmoqda. Nodavlat maktabgacha ta'lim muassasasi o'z faoliyatida

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonunlariga, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlariga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va farmoyishlariga, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmoyishlariga, shuningdek ushbu Nizomga amal qiladi. Nodavlat maktabgacha ta'lim muassasasi qonun hujjatlariga muvofiq belgilangan tartibda litsenziya olgan vaqtdan boshlab ta'lim faoliyatini amalga oshirish huquqiga ega bo'ladi. Nodavlat maktabgacha ta'lim muassasasi joylashgan hududda yashaydigan aholi talablaridan kelib chiqib, nodavlat maktabgacha ta'lim muassasasida yoki uning alohida guruhlarida 6 kunlik ish haftasi ham joriy etilishi mumkin. Nodavlat ta'lim muassasalarida qisqa muddatli guruhlar qonun hujjatlariga muvofiq olingan litsenziya asosida muassis qarori bilan tashkil etiladi. O'quvchilarning ma'naviy, intellektual va jismoniy rivojlanishiga duch keladigan sodda, menfiyoatsiz va har bir insonning huquq va erkinliklari bilan bag'riqosi himoya etiladigan maktabgacha ta'lim sistemalari dunyoning har qaysi qitasida keng tarqalgan tajribaga ega. Nodavlat maktabgacha ta'lim tizimlari shu kunlar yangi o'zgarishlar va tartibotlar bilan yuzaga chiqmoqda va ularning tashkil etish va boshqarishida rag'batlilik yuksak darajada kuchaymoqda. Bu maqolada nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tashkil etish mavzusiga e'tibor qaratamiz va ularni yangi o'zgarishlarga tayyorlashda qanday qadamlarni yuritish haqida mulohazalar taklif etamiz. Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari, insonlarning ma'naviy, intellektual va kasbiy rivojlanishi uchun muhim bo'lgan muhit yaratish bilan bog'liqdir. Ular barcha o'quvchilarga yengil, maqsadga muvofiq va samarali ta'lim berish, shuningdek, ta'lim jarayonini boshqarish va mustaqil fikr yuritish bo'yicha mas'uliyatni o'zlariga oladilar. Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'zlarining maqsad va vazifalariga mos ravishda tuzilgan bo'lishi, ularning rivojlanishining asosiy omili hisoblanadi. odavlat (yoki davlatdan bog'liq) maktabgacha ta'lim tashkilotlarining bir nechta afzalliklari mavjud. odavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tashkil etishda ko'p xil jarayonlar va tartibotlar bo'ladi. Birinchi navbatda, tashkiloti chuqur tadqiq qilinadi, qanday ta'lim berish va o'quvchilarni qanday tayyorlashni belgilash uchun o'quv

jarayonlari va o'quv rejalarini belgilash kerak. Buning uchun tadqiqotlar, belgilash va dastlabki rejalar qo'llanilishi mumkin. Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tashkil etishda tashkilotning moliyaviy va administrativ tuzilishi ham juda muhimdir. Bu qisqarti prorektorlar, ustoilalar, xodimlar va kadrlar tayyorlash va ma'lum bir fan yoki soha bo'yicha maxsus bosqichlarda faoliyat ko'rsatish uchun kerakli bo'limlar tashkil etish, ularning vazifalarini va yo'nalishlarini belgilab qo'yish lozim. Boshqacha, nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini marketing va reklama strategiyalari bo'yicha ishlash zarur. Ta'lim tashkilotlari o'quvchilarni jalb qilish, o'zlarining mustaqil faolliklarini amalga oshirish, o'quvchilarga bo'yicha tadbirkorlikni oshirish, korxonalar va tashkilotlar bilan hamkorlikni rivojlantirish kabi maqsadlarni amalga oshirish uchun marketing va reklama tinglanglari kerak bo'ladi. Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'quv jarayonlari davomida xalqaro hamkorliklarga e'tibor bermoqchi bo'lsa, ularga chet eldagi universitetlar, tashkilot va xalqaro tajribalar bilan hamkorlik qilish imkoniyatlarini olishadi. Yuqoridagi jarayonlarda nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'zlarini ular o'quvchilarga o'lis mashg'ulotlar, xalqaro konferensiyalar va maxsus amaliyotlar orqali namoyon qilishadi.

Eng avvalgi afzallik - moliyaviy ehtiyojni bajarish imkoniyati. Nodavlat (davlatdan bog'liq emas) maktabgacha tashkilotlar xarakteristikasiga qarab, bu tashkilotlar qanchalik moliyaviy oltinligi bo'lishi mumkin va bu o'quvchilar uchun qimmatbaho vaqt, pul, va energiya sarflashini ta'minlashi mumkin.

Boshqa bir afzallik ta'limning sifatini ta'minlash imkoniyatidir. Bu tashkilotlar barcha o'quvchilar uchun o'zlariga bepul yoki eng kam narxi olan ta'limni ta'minlashlari mumkin. Bu, xususan, kam rivojlanayotgan mamlakatlarda yaxshi ta'limni ko'rsatishda muhimdir. Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tashkil etish bir qancha muhim jihatlarni o'z ichiga oladi. Bu erda bir nechta muhim fikrlar mavjud:

1. Qonuniy talablar: Tashkilot sizning yurisdiksiyangizda nodavlat maktabgacha ta'lim muassasasini tashkil etish va faoliyat yuritish bo'yicha qonunchilik bazasiga muvofiqligini ta'minlash. Bunga litsenziyalar, ruxsatnomalar olish va muayyan qoidalarga rioya qilish kiradi.

2. O'quv rejasi va pedagogika: maktabgacha ta'limning ta'lim maqsadlari va standartlariga mos keladigan kompleks o'quv dasturini ishlab chiqish. Yosh bolalarning ehtiyojlari va qiziqishlarini qondirish uchun turli xil o'qitish uslublari va yondashuvlarini qo'shishni ko'rib chiqing.

3. Ijodlar va resurslar: yosh bolalar uchun mos bo'lgan xavfsiz va rag'batlantiruvchi ta'lim muhitini yarating. Ularning kognitiv, jismoniy va hissiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlovchi yoshga mos vositalar, materiallar va resurslar bilan ta'minlang.

4. Kadrlar bilan ta'minlash va o'qitish: erta bolalik ta'limini yaxshi tushunadigan malakali va tajribali xodimlarni yollang. Ularning malaka va bilimlarini oshirish uchun doimiy malaka oshirish imkoniyatlarini taqdim eting.

5. Ota-onalar va jamoatchilik ishtiroki: Ota-onalar bilan mustahkam hamkorlikni rivojlantirish va ularni ta'lim jarayoniga jalb qilish. Bolalarning ta'lim tajribasini boyitish uchun jamoatchilik ishtirokini va hamkorlikni rag'batlantirish.

6. Moliyaviy menejment: Tashkilotning barqarorligi va hayotiyligini ta'minlash uchun ishonchli moliyaviy boshqaruv tizimini ishlab chiqish. Bunga byudjet tuzish, mablag' yig'ish va resurslarni samarali taqsimlash kiradi.

Yodda tutingki, har bir mamlakat yoki mintaqada nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tashkil etish bo'yicha o'ziga xos ko'rsatmalar va qoidalar bo'lishi mumkin. Hududingizdagi mahalliy talablarni tadqiq qilish va ularga rioya qilish muhim.

Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tashkil etish uchun quyidagi bosqichlarni amalga oshirishingiz mumkin:

1. Loihalar va Maqsadlar: Loihalar va maqsadlarni aniqlang, ta'lim tizimining maqsadlarini va uning tuzilishi haqida o'z fikrlaringizni bajarib ko'ring.

2. Kadrlar Tashkil Etish: O'qituvchilarni, idorachi va qo'mitachilarni tashkil eting. Har bir xodimning mas'uliyatlari va vazifalari aniqlangan bo'lsin.

3. Maktabning Infrastrukturasini Tayyorlash: O'quv binosi, sinflar, sport maydonchasi, kutubxona kabi infrastrukturani tayyorlang.

4. Dasturlar va Fanlar: O'quv dasturlarini va fanlarni tuzishni rejalashtiring. Tizimni talabalarni qiziqtirish va rivojlantirish maqsadida kengaytirish juda muhim.

5. Ta'lim Texnologiyalari: So'nggi ta'lim texnologiyalarini qo'llash va maktabni innovatsion ravishda rivojlantirish.

6. Hamkorlik: Ota-onalar, jamoat tashkilotlari va korxonalar bilan hamkorlik qiling.

7. Xalqaro Bog'lanishlar: Xalqaro ta'lim tashkilotlari bilan hamkorlik qilish, tajribalar almashish va o'quvchilarni xalqaro darajada tayyorlash.

8. Boshqaruv va Hisob-kitob Tizimi: Ma'lumotlar to'plami, boshqaruv tizimi, va hisob-kitob jarayonini mustahkamlash.

Bu bosqichlar tashkilotning o'ziga xosligiga qarab o'zgartirilishi mumkin, ammo umumiy ravishda bu qadam va sinflar yordamida maktabgacha ta'lim tashkilotini muvaffaqiyatli boshqarish mumkin.

Nodavlat maktabgacha ta'lim muassasasi xodimlarini tanlash va boshqarish uchun quyidagi asosiy qadamlarni o'tkazing:

1. Xodimlarni tanlash: Kursantlarning ta'lim tajribasiga ega bo'lgan, bilim va ko'nikmaga ega bo'lgan xodimlarni tanlashga e'tibor qo'ying. Ijodkorlik, didaktika bilan shug'ullanish, psixologiya, va ta'lim texnologiyalari bo'yicha malakalarga ega bo'lgan xodimlar xavfsiz muhitni ta'minlaydilar.

2. O'quvchilar bilan hamkorlik: Xodimlar o'quvchilar bilan do'stona, samimiyatli munosabat o'rnatishda muvaffaqiyatga erishishlari kerak. O'quvchilarning o'z fikrlarini eshitish va ularni tushunish uchun duch keltirishning asosiy tamoyillaridan biri.

3. O'quvchilar rivojlanishi: Xodimlar o'quvchilarining shaxsiy va akademik rivojlanishini kuzatib borish uchun mustaqil va jiddiy ravishda monitoring qilishadi.

4. Muvofaqiyatni baholash: Xodimlar o'z faoliyatlarini baholash, yaxshi va yomon tomonlarni analiz qilish, shuningdek, rivojlanish va o'zlashtirish uchun strategiyalarni belgilashga diqqat qilishadi.

5. O'quvchilarni qo'llab-quvvatlash: Xodimlar o'quvchilarga qo'llab-quvvatlash, maslahat bermoq, va ularning muammolari va maqsadlari bo'yicha yordam bera olishadi.

6. O'zlashtirish va yangilanish: Xodimlar o'zlarini va boshqa xodimlarni rivojlantirish uchun yangi ta'lim metodlarini o'rganib, yangilanish uchun hamisha ochiq bo'lishadi.

Bu qadamlar ta'lim muassasasining yaxshi ishlashi va o'quvchilarning samarali rivojlanishiga yo'l qo'ymoqda yordam bera oladi. Xulosa qilib aytadigan bo'lsak Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tashkil etish jarayonida, ta'lim olamiga qaramasdan, o'quvchilarning va o'qituvchilarining qiziquvchanliklarini kuchaytirish va ularning rivojlanishlarini himoya qilish muhim ahamiyatga ega. Shuning uchun, nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tashkil etish uchun tizimga qanday kirishish kerakligi, ularning taraqqiyoti uchun zarur bo'lgan tashkilotlarni tashkil etish usullari va ularning boshqarilishi bo'yicha strategiyalar muhimdir.

### **Foydalanilgan adabiyotlar**

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning 2018 yil 30 sentabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3955-sonli
2. O'zbekiston respublikasi prizidenti SHavkat M. Davlatga qarashli va nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotni rivojlantirish NIZOMI
3. Sh.Shodmonova. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi.Fan va texnologiya.- T:,2018 y.
4. F.Qodirova, N. Qayumova Maktabgacha pedagogika. Darslik. Toshkent. Tafakkur nashriyoti. 2019